

Raport z ankiety USOS 2010/2011

I. OCENA JAKOŚCI PRACY DYDAKTYCZNEJ

W skierowanej do studentów WPiA UW ankiecie internetowej dotyczącej pracy dydaktycznej pracowników naukowych uzyskano **3270 wypełnionych ankiet w semestrze zimowym** roku akademickiego 2010/2011 i **1280 w semestrze letnim**.

Największa grupa respondentów rekrutowała się spośród studentów I roku (36,7%) oraz z II roku (18,5%). Studentami III roku było 15,5% badanych, IV roku 16,1%, a V roku jedynie 13%. Większość stanowili studenci studiów niestacjonarnych (51,3%) oraz kobiety (56,6%). Studia z pracą łączyło 38,8% badanych, a studiowało równoległe na innym kierunku studiów 18,6%. Stypendium naukowe otrzymywał co piąty uczestniczący w ankiecie, a stypendium socjalne tylko co dwudziesty. Ponad ¼ respondentów deklaruje, że jest członkiem koła naukowego. Z danych metryczkowych wynika ponadto, że 90,6% studentów pragnie w przyszłości wykonywać zawód prawnika, ale tylko 55,5% chce pracować w wymiarze sprawiedliwości.

Studenci mogli wypowiedzieć się na temat wszystkich pracowników naukowych prowadzących zajęcia w roku akademickim 2010/2011. W semestrze zimowym ocenili 284 osoby, a w semestrze letnim 200 osób, z czego dalszym szczegółowym analizom empirycznym zostały poddane opinie na temat 80 pracowników dydaktycznych, odnośnie których ocenę swoją wyraziło 20 lub więcej respondentów (w tym 7 osób uzyskało dużą liczbę ocen zarówno w semestrze zimowym, jak i letnim). Studenci prawa wyrazili swoje opinie na temat 19 profesorów i doktorów habilitowanych, 56 doktorów i 5 magistrów. W indywidualnych raportach na temat tych pracowników wyliczona została średnia ocen (w skali od 1 do 6) w sześciu podstawowych aspektach: ocena prowadzącego zajęcia jako osoby kompetentnej, ocena nastawienia prowadzącego do słuchaczy, stopień uporządkowania przekazywanych treści, przystępności prezentowanych zagadnień, poziom merytoryczny zajęć oraz dostępność prowadzącego dla studentów. Z przeprowadzonych analiz wynika, że 52 na 80 ocenionych pracowników naukowych WPiA UW uzyskało od swoich studentów średnią ocen 5,0 i wyższą. Najwyższą średnią ocen otrzymali:

1. Mgr Marcin Romanowicz – 5,9
2. Prof. dr hab. Piotr Girdwoyń – 5,7
3. Dr Michał Pełka – 5,7
4. Dr Adam Szafrński – 5,7
5. Dr Sławomir Żółtek – 5,7
6. Dr Adam Krzywoń – 5,7
7. Dr Adam Nowacki – 5,6

8. Dr Cezariusz Sońta – 5,6
9. Dr Łukasz Żelechowski – 5,6
10. Dr Monika Żabicka-Kłopotek – 5,6
11. Mgr Zygmunt Wiernikowski – 5,6

Dane zebrane na temat wszystkich 484 ocenionych przez studentów pracowników naukowych w roku akademickim 2010/2011, zostały ujęte w poniższej zbiorczej analizie statystycznej dotyczącej jakości kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

- W zakresie **oceny formalnej dyscypliny zajęć**

tak jak w ubiegłym roku akademickim niemal **3/4** badanych studentów prawa stwierdziło, że zgodnie z planem odbyły się wszystkie zajęcia, w których uczestniczyli i żadne nie zostały odwołane. Jedynie 15,7% przyznało, że zostały odwołane 1 zajęcia; a średnio co dziesiąty student, że zostały odwołane 2 lub więcej zajęć. Z obserwacji respondentów wynika, że 29,9% zajęć odbyło się z wyznaczonym zastępstwem.

Dominująca większość respondentów potwierdziła punktualność rozpoczynania zajęć na WPIA UW (**84,3%**), a tylko 15,7% studentów skarżyło się na opóźnienia w rozpoczęciu zajęć. Równie wysoko badani ocenili punktualność zakończenia zajęć (**82,9%**); tylko co dziesiąty student twierdził, że zajęcia były skracane, a średnio co dwudziesty, że były przedłużane. Warto dodatkowo odnotować, że aż 81,9% wszystkich zajęć odbywało się bez przerwy.

Podstawą zaliczenia większości ćwiczeń, seminariów, konwersatoriów i wykładów specjalizacyjnych, tak jak w ubiegłym roku akademickim, były obecności (75,4% wskazań)¹. W drugiej kolejności podstawą uzyskania zaliczenia były kolokwia (47,2% wskazań), a w trzeciej aktywność studentów na zajęciach (27,9% wskazań). Znacznie rzadziej pracownicy dydaktyczni ocenę studentów uzależniali od odpowiedzi na zadawane przez nich pytania („odpytywanie” – 18,1% wskazań) oraz od indywidualnych referatów studentów (12% wskazań). Dwukrotnie rzadziej niż w ubiegłym roku akademickim podstawą oceny z zajęć były pisemne prace zaliczeniowe (11,8% wskazań). Powyższe dane prezentuje tabela nr 1.

1.	Obecność na zajęciach	75,4% wskazań (2009/10 – 66,5%)
2.	Kolokwia	47,2% wskazań (2009/10 – 45%)
3.	Aktywność na zajęciach	27,9% wskazań (2009/10 – 21,9%)

¹ Procenty nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

4.	Odpowiedzi na pytania prowadzącego	18,1% wskazań (2009/10 – 13,9%)
5.	Indywidualne referaty	12% wskazań (2009/10 – 8,2%)
6.	Pisemne prace zaliczeniowe	11,8% wskazań (2009/10 – 21,9%)

W tym kontekście należy zauważyć, że znacząca grupa respondentów (**43%**) twierdziła jednak, że wkład ich pracy w oceniane zajęcia był duży i zdecydowanie wymagał zaangażowania. Kolejne 44,4% studentów prawa oceniało wkład własnej pracy w zajęcia jako średni; a tylko 12,6% jako mały.

Jednocześnie uczestniczący w ankiecie studenci, tak jak w ubiegłym roku akademickim, byli zdania, że pracownicy dydaktyczni stawiali słuchaczom dosyć wysokie wymagania (40,3%) lub co najmniej średnie wymagania (48,8%) na prowadzonych przez siebie zajęciach. Jedynie co dziesiąty student twierdził, że wymagania te były niskie lub bardzo niskie.

- W zakresie **metody dydaktycznej**

stosowanej na WPIA UW należy zauważyć, że tak jak w ubiegłym roku akademickim, pracownicy naukowcy w trakcie prowadzenia zajęć nadal chętniej korzystali z materiałów w formie papierowej niż elektronicznej. W ocenie studentów większość prowadzących wykorzystywała na zajęciach własne notatki i podręcznik (55,8% wskazań)². W drugiej kolejności, jako uzupełnienie treści zajęć prowadzący prezentowali orzecznictwo i dane empiryczne (54,3% wskazań) oraz uzupełniali wiedzę podręcznikową o najnowsze osiągnięcia nauki (49% wskazań). Dopiero w dalszej kolejności wykorzystywali slajdy i prezentacje multimedialne (27,7% wskazań). Aż 45,2% prowadzących w czasie zajęć prezentowało i rozwiązywało kazusy ze studentami, co stanowi o 15,4 punktów procentowych więcej niż w ubiegłym roku akademickim. Tylko co piąty pracownik dydaktyczny wykorzystywał na zajęciach dodatkowe materiały powielane. O ponad połowę natomiast spadł odsetek prowadzących powtarzających na zajęciach dosłownie treść podręcznika (z 18,1% w roku 2009/2010 do 7,9%). Powyższe ustalenia prezentuje tabela nr 2.

1.	Własne notatki i podręcznik	55,5% wskazań (2009/10 – 64,7%)
2.	Prezentowanie orzecznictwa i danych empirycznych	54,3% wskazań (2009/10 – 45,6%)
3.	Uzupełnianie wiedzy podręcznikowej o najnowsze osiągnięcia nauki	49% wskazań (2009/10 – 52,5%)
4.	Omawianie i rozwiązywanie kazusów	45,2% wskazań (2009/10 – 29,8%)
5.	Slajdy i prezentacje	27,7% wskazań (2009/10 – 29,9%)

² Procenty nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

6.	Wykorzystywanie materiałów powielanych	20,8% wskazań (2009/10 –20,9%)
7.	Dosłowne powtarzanie podręcznika	7,9% wskazań (2009/10 –18,1%)

Badani studenci prawa ocenili dosyć pozytywnie scenariusze zajęć, w których uczestniczyli w roku akademickim 2010/2011. Respondenci twierdzili, że 43,4% zajęć było realizowanych według autorskiego scenariusza prowadzącego, a kolejne 19,3% miało scenariusz zróżnicowany w zależności od omawianego tematu, choć tylko 9,2% badanych określiło go jako żywiołowy i uzależniony od pytań z sali. Średnio co piąty student twierdził, że scenariusz zajęć, w których uczestniczył był schematyczny, czyli zgodny z układem podręcznika, a 6,1% studentów nie doszukało się żadnego dostrzegalnego scenariusza zajęć.

- W zakresie **ogólnej oceny pracy pracowników dydaktycznych**

należy przede wszystkim zauważyć, że oceny te były wyższe (średnio o 10 punktów procentowych) w stosunku do ocen z ubiegłego roku akademickiego, oraz że więcej ocen pozytywnych otrzymały zajęcia oraz prowadzący w semestrze letnim niż zimowym.

Dominująca większość studentów WPiA oceniła pracowników naukowych wydziału jako osoby wysoce kompetentne (84,7%). Jedyne 2,5% respondentów wystawiło niskie oceny prowadzącym zajęcia wyrażając opinię, że były one osobami mało kompetentnymi. Średnia ocen w tym aspekcie wynosiła (w skali od 1 do 6) – 5,35.

Równie wysoko uczestniczący w ankiecie studenci ocenili nastawienie prowadzących zajęcia do słuchaczy – 81,2% studentów stwierdziło, że stosunek ten był bardzo życzliwy. Kolejne 15,2% studentów było zdania, że stosunki interpersonalne między pracownikami naukowymi a studentami na WPiA UW były średnio życzliwe, raczej obojętne, a tylko 3,6% respondentów uznało, że prowadzący zajęcia odnosili się do nich nieżyczliwie. Średnia ocen wynosiła tutaj 5,3.

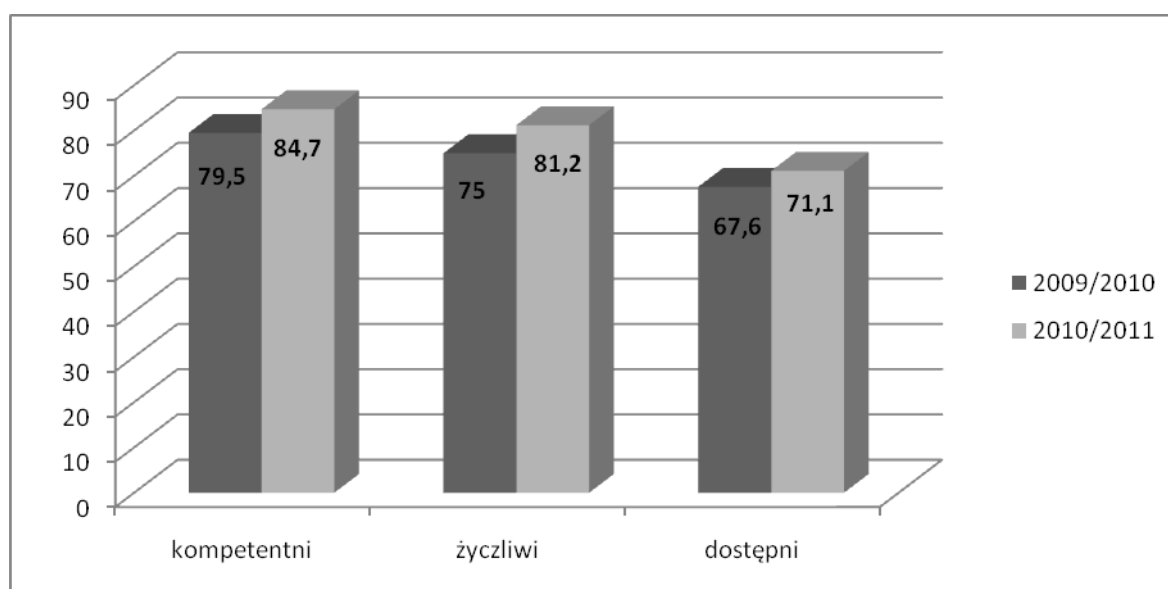
Także stopień uporządkowania i przystępności zagadnień prezentowanych na zajęciach został przez studentów pozytywnie oceniony (średnia ocen po 4,95). Zdecydowana większość badanych oceniła wysoko stopień uporządkowania przekazywanych w trakcie zajęć treści – 71,8%. Równie wysoko studenci ocenili przystępność prezentowanych zagadnień – 72,6%. Tylko średnio co dwudziesty student był zdania, że prowadzący zajęcia przedstawiali omawiane zagadnienia w sposób mało przystępny dla słuchaczy i nieuporządkowany.

Ponad 70% ankietowanych uznało również, że dostępność prowadzących zajęcia (pod postacią dyżurów, konsultacji, kontaktu mailowego lub telefonicznego) była wysoka. Tylko co czwarty student

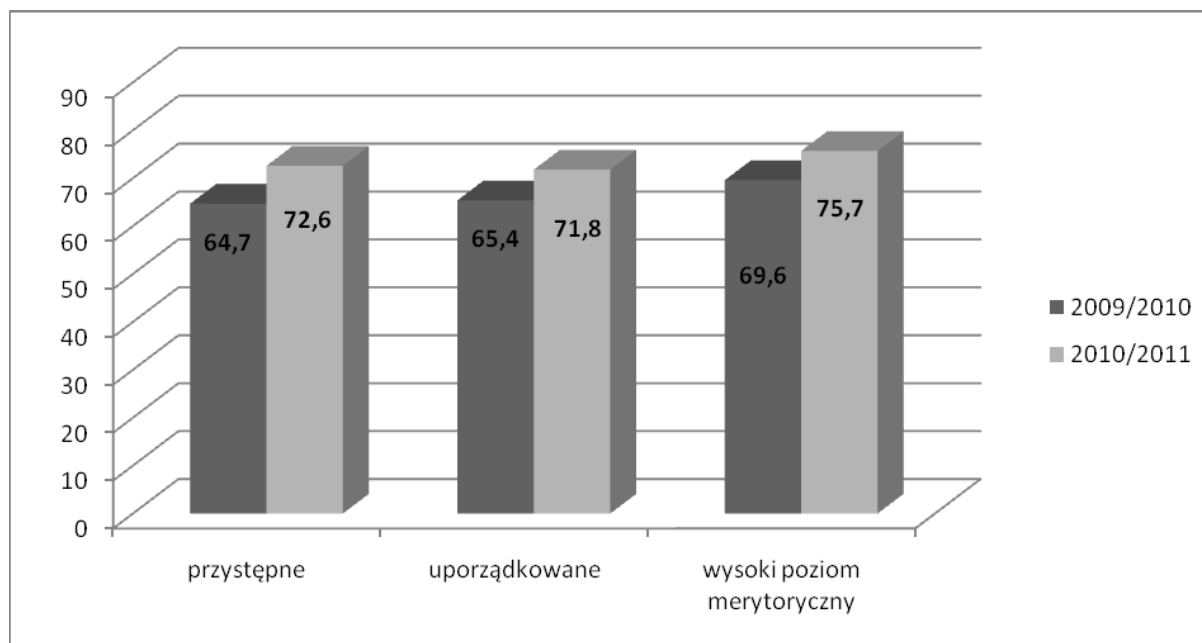
twierdził, że nie zawsze miał zapewniony kontakt z pracownikiem dydaktycznym, a kolejne 4,3% studentów twierdziło, że kontakt ten był nikły lub bardzo utrudniony. Średnia ocen wyniosła tu 4,95. Znacznie gorzej dostęp do pracowników naukowych ocenili w tym roku badani doktoranci – tylko 43% wyraziła opinię, że wykładowcy bardzo dobrze wypełniali obowiązek dyżurowania i byli dostępni dla swoich słuchaczy.

Wystawiając ogólną ocenę dotyczącą poziomu merytorycznego zajęć ponad 3/4 studentów wyraziło opinię, że poziom zajęć był wysoki. Jedynie 20,2% badanych oceniła ten poziom jako średni, a kolejne 4,1% jako niski. Średnia ocen w tym aspekcie wynosiła 5,05.

Powyższe ustalenia prezentuje wykres nr 1 i wykres nr 2.

Wykres 1 Procentowa liczba ocen wysokich dla pracowników naukowych WPIA UW w porównaniu do ubiegłego roku akademickiego.

Wykres 2 Procentowa liczba ocen wysokich dla zajęć prowadzonych na WPiA UW w porównaniu do ubiegłego roku akademickiego

Podsumowując, z wypowiedzi większości uczestniczących w ankiecie studentów wynika, że zajęcia na Wydziale Prawa i Administracji UW w roku akademickim 2010/2011 prowadzone były na wysokim poziomie merytorycznym, przez wysoce kompetentnych, życzliwych i dostępnych pracowników naukowych, w sposób przystępny i uporządkowany prezentujących studentom omawiane zagadnienia.

II. OCENA PROGRAMU NAUCZANIA

Na temat programu nauczania realizowanego na Wydziale Prawa i Administracji UW wypowiedziało się **1328 studentów w ankiecie zimowej i 643 w ankiecie letniej**, z czego duża grupa badanych wyrażała pozytywne opinie twierdząc, że program ten jest ciekawy, przydatny w zawodzie oraz dobrze uczący interpretacji prawa. Gorzej wypadła ocena jego praktyczności oraz samodzielności studiowania.

Tak jak w ubiegłym roku akademickim, ponad połowa respondentów podnosiła przede wszystkim, że program studiów prawniczych jest ciekawy (57,3%), przeciwnego zdania był średnio tylko co dziesiąty student.

Drugą ważną zaletą realizowanego programu jest zdaniem badanych jego przydatność dla wykonywania przyszłego zawodu (48,3%). Odmienny pogląd wyraziło 15,4% studentów prawa, a kolejne 36,4% twierdziło, że program ten jest średnio przydatny dla zawodu prawnika.

W trzeciej kolejności, respondenci zwracali uwagę, że program studiów na WPiA UW uczy częściej interpretacji prawa (48,3%) niż tylko samych przepisów (12,5%). Prawie 40% studentów wyraziło opinię, że uczy zarówno wiedzy kodeksowej, jak i interpretacji prawa, w zrównoważonych proporcjach.

Studenci zwracali natomiast uwagę, że treści przekazywane w czasie zajęć nie zawsze są powiązane z praktyką. Znacznie rzadziej niż w ubiegłym roku akademickim badani byli skłonni przyznać, że program studiów prawniczych jest praktyczny (**38,4%**), a co czwarty badany oceniał go jako przede wszystkim teoretyczny.

Zwiększył się za to odsetek pozytywnych opinii dotyczących zagadnień jakie studenci muszą opanować do zaliczenia przedmiotu. Uczestniczący w badaniach studenci byli zdania, że program studiów promuje bardziej samodzielność studiowania (37,5%) niż wiedzę podręcznikową (**24,8%**). Powyższe ustalenia prezentuje tabela nr 3.

1.	Ciekawy - 57,3% (2009/10 –57,9%)	Nudny – 10,2% (2009/10 –15,9%)
2.	Uczący interpretacji prawa – 48,3% (2009/10 –51,1%)	Uczący tylko przepisów – 12,5% (2009/10 –16,7%)
3.	Przydatny w zawodzie - 48,3% (2009/10 –52,6%)	Mało przydatny w zawodzie – 15,4% (2009/10 –21%)
4.	Powiązany z praktyką - 38,4% (2009/10 –52,3%)	Oderwany od praktyki – 25,4% (2009/10 –26,5%)
7.	Promujący samodzielność studiowania – 37,5% (2009/10 –32,8%)	Promujący wiedzę podręcznikową – 24,8% (2009/10 - 45,3%)

III. OCENA WARUNKÓW STUDIOWANIA

Na temat warunków studiowania **wypowiedziało się ogółem 1974 studentów**, którzy w jedenastu różnych aspektach ocenili pod tym względem Wydział Prawa i Administracji UW.

Najwyższe oceny, tak jak w ubiegłym roku akademickim, studenci wystawili pracy biblioteki wydziałowej – 62,3% badanych wyraziło opinię, że biblioteka pracuje bardzo dobrze, a przeciwnego zadania było zaledwie 4,4% studentów. Średnia ocen w skali od 1 do 6 – 4,6.

W drugiej kolejności, wysokie oceny uzyskali pracownicy naukow wydziału, których „przyjazność” wysoko oceniło **52,2%** respondentów, a nisko tylko 3,5% studentów. Kolejne 44,3% uczestniczących

w ankiecie studentów prawa stwierdziło, że życzliwość pracowników naukowych była umiarkowana. Średnia ocen wyniosła tu 4,35.

Na trzecim miejscu pod względem ilości ocen wysokich znalazła się szansa wyboru interesującego wykładu specjalizacyjnego – wysoko tę szansę oceniło **43,8%** respondentów, a nisko 11,8%. Średnia ocen – 4,2.

W czwartej kolejności badani wysoko ocenili stronę internetową wydziału – **39%** studentów wypowiedziało się na ten temat bardzo pozytywnie, a tylko 11,5% negatywnie. Średnia ocen wyniosła tu 4,1.

Na dalszej pozycji, pod względem ilości przyznanych przez studentów ocen pozytywnych, znalazł się Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk. Wysoko jego pracę oceniło **37,8%** respondentów, a średnio dalsze 54% badanych. Niezadowolonych z pracy Pełnomocnika ds. Praktyk było tylko 8,2% studentów, co stanowi spadek ocen negatywnych, w porównaniu do ubiegłego roku akademickiego, aż o 18,4 punktów procentowych. Średnia ocen wyniosła tu 3,7.

Nieco gorzej studenci naszego wydziału ocenili szansę wyboru interesującego seminarium –**36,6%** ankietowanych postrzegało ją jako wysoką, a 10,9% jako niską. Średnia ocen – 4,0.

Na siódmym miejscu znalazł się Pełnomocnik Programu Erasmus, który uzyskał od studentów **31,6%** ocen wysokich i 57,7% ocen średnich. Należy podkreślić, że pracę Pełnomocnika Erasmusa nisko oceniło jedynie 10,7% badanych. Średnia ocen wyniosła tutaj 3,4.

Na ósmym miejscu pod względem uzyskanych od studentów ocen pozytywnych znalazły się dziekanaty. Fachowość pracy dziekanatów WPiA UW wysoko oceniło **30,4%** badanych, a nisko 21,8% studentów, co stanowi spadek ocen negatywnych w stosunku do ubiegłego roku akademickiego o 7,4 punktów procentowych. Średnia ocen – 3,65.

Natomiast, tak jak w ubiegłym roku akademickim, „przyjazność” pracowników administracji została przez studentów poddana krytyce. Tylko **co czwarty** badany potwierdził, że stosunek pracowników administracyjnych wydziału wobec studentów jest życzliwy, a 43,9% studentów uznało go raczej za obojętny. Aż 30,1% respondentów (co stanowi drugą w kolejności największą liczbę ocen negatywnych) stwierdziło, że pracownicy administracyjni są wobec nich bardzo nieprzyjaźnie nastawieni. Średnia ocen wyniosła tu 3,35.

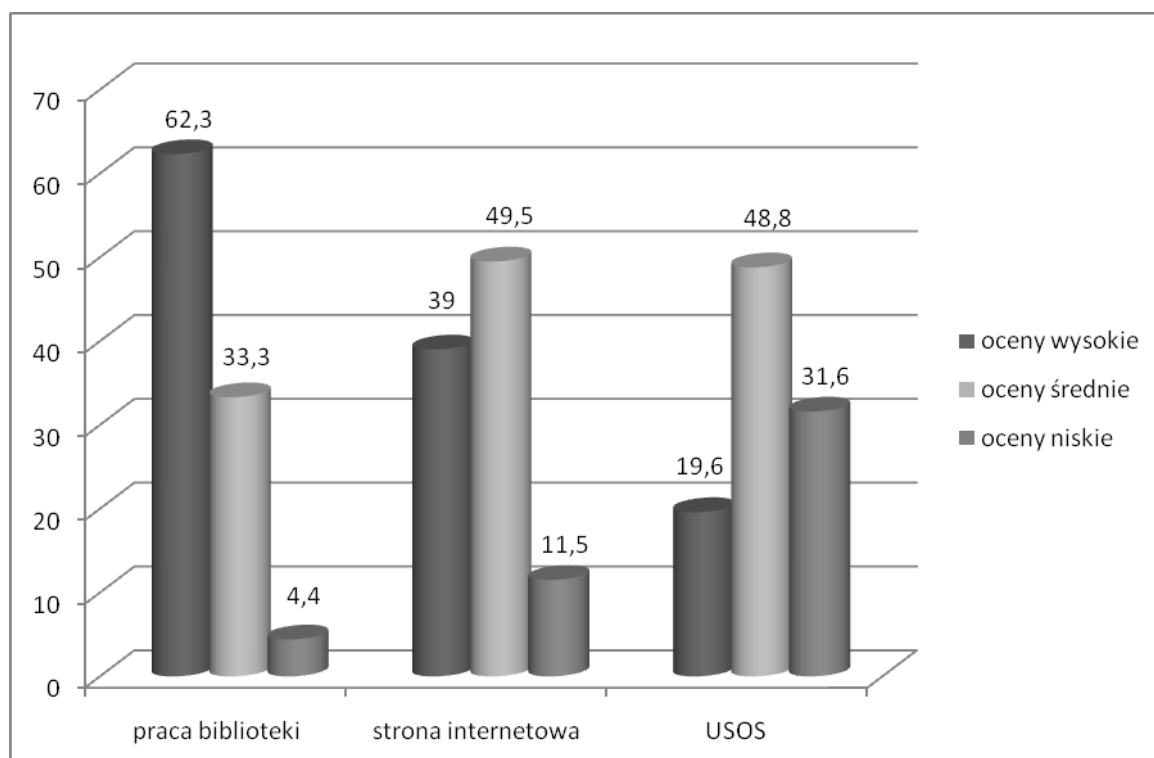
Choć uczestniczący w ankiecie studenci dosyć wysoko ocenili swoje szanse wyboru wykładu specjalizacyjnego i interesującego seminarium, znacznie gorsze oceny wystawili systemowi USOS. Funkcjonowanie systemu USOS wysoko oceniło tylko **19,6%** badanych, a nisko aż 31,6% (najwięcej ocen negatywnych!). Kolejne 48,8% studentów WPiA UW było jedynie w stopniu umiarkowanym

zadowolonych z funkcjonowania USOS Web. Był to najbardziej krytycznie oceniony przez studentów aspekt warunków studiowania na wydziale prawa. Średnia ocen – 3,0.

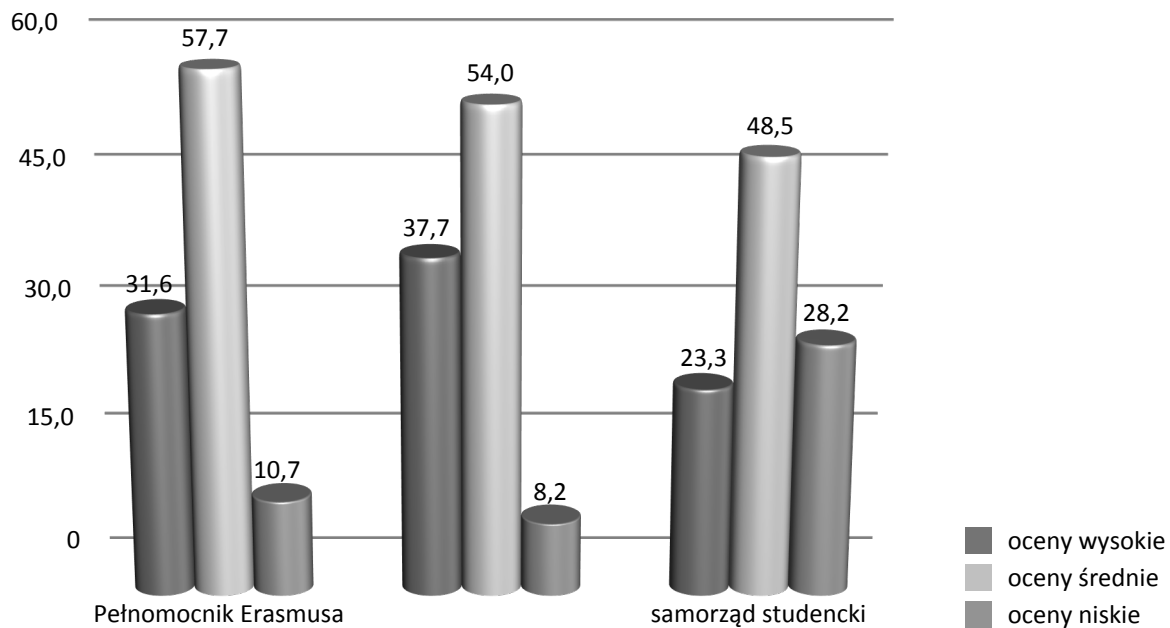
Jeszcze gorzej niż w ubiegłym roku akademickim badani studenci ocenili również swój własny samorząd. Wysokie oceny dla pracy samorządu studenckiego wystawiło **23,3%** ankietowanych, co stanowi spadek ocen pozytywnych o 9,6 punktów procentowych. Niskie oceny samorządowi przyznało 28,2% badanych. Średnia ocen wyniosła tu 3,3.

Ustalenia dotyczące warunków studiowania na WPiA UW obrazują poniższe wykresy nr 3, nr 4, nr 5 i nr 6.

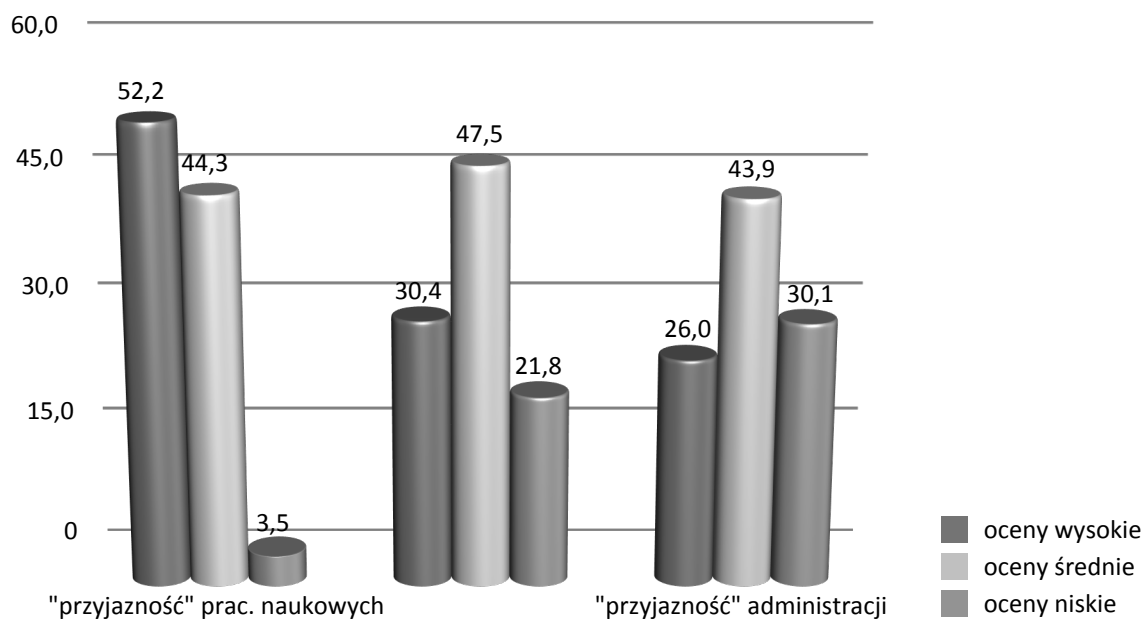
Wykres 3 Ocena warunków studiowania (dane w procentach)

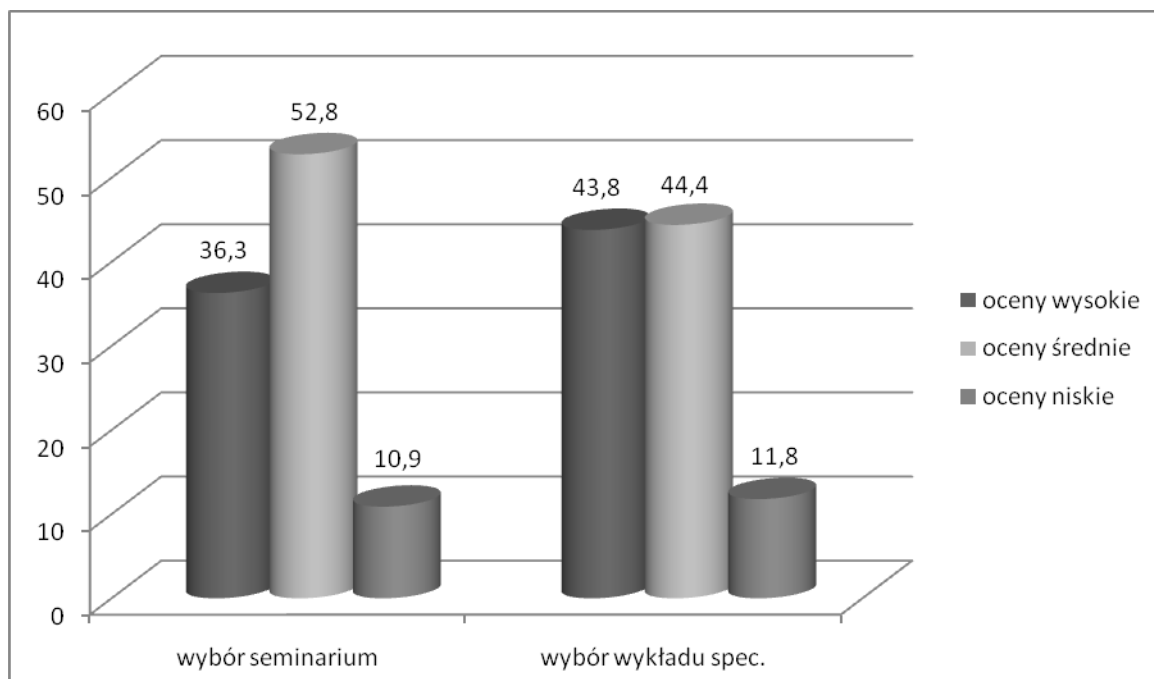
Wykres 4 Ocena warunków studiowania (dane w procentach)

Wykres 5 Ocena warunków studiowania (dane w procentach)

Wykres 6 Ocena warunków studiowania (dane w procentach)

Konkluzje

W zakresie oceny jakości pracy dydaktycznej pracowników naukowych Wydziału Prawa i Administracji UW w roku akademickim 2010/2011 uczestniczący w ankiecie internetowej studenci bardzo wysoko ocenili przede wszystkim dyscyplinę formalną zajęć – ponad 80% twierdziło, że zajęcia zarówno rozpoczynały się, jak i kończyły punktualnie. Dominująca grupa respondentów doceniła również wysokie kompetencje, życzliwość i dostępność pracowników naukowych dla studentów. W stosunku do poprzedniego roku akademickiego wzrosło przekonanie studentów, że prowadzący zajęcia stawiali im dosyć wysokie wymagania, co powodowało, że wkład ich własnej pracy w zajęcia był duży. Studenci częściej niż w ubiegłym roku musieli wykazywać się aktywnością na zajęciach, odpowiadać na pytania prowadzących i przygotowywać samodzielne referaty. Dwukrotnie rzadziej natomiast wymagano od nich prac pisemnych będących podstawą zaliczenia zajęć. Średnio o 7 punktów procentowych lepiej niż w roku 2009/2010 wypadła ogólna ocena poziomu merytorycznego zajęć, ich przystępności oraz uporządkowania przekazywanych treści (ponad 70% ocen wysokich).

W zakresie oceny programu nauczania ponad połowa studentów stwierdziła, że program ten jest ciekawy, przydatny dla wykonywania przyszłego zawodu i uczy przede wszystkim interpretacji prawa a nie samych przepisów. Duża grupa badanych przyznała również, że program studiów na WPiA UW promuje bardziej samodzielność studiowania niż wiedzę podręcznikową. Znacznie rzadziej niż w ubiegłym roku akademickim badani byli jednak skłonni przyznać, że program studiów prawniczych jest praktyczny. Za przekazujący wyłącznie wiadomości teoretyczne uznał go co czwarty student prawa.

W zakresie warunków studiowania uczestniczący w badaniach studenci, tak jak w ubiegłym roku akademickim, najwyżej ocenili pracę wydziałowej biblioteki oraz życzliwość pracowników naukowych. Najgorzej respondenci ocenili „przyjazność” pracowników administracji, działalność samorządu studenckiego oraz działanie systemu USOS. Lepiej niż w roku 2009/2010 wypadła natomiast ocena pracy Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk oraz ocena fachowości pracy dziekanatów.

Opracowanie: Wydziałowy Zespół Zapewniania

Jakości Kształcenia